

Nr 262.

Av herrar **Hagberg** i Luleå och **Brädefors**, om upphävande av lagen om kollektivavtal.

Då 1935 års riksdag behandlade den kommunistiska riksdagsgruppens motioner om avskaffande av kollektivavtalslagen och lagen om arbetsdomstol, yttrade bl. a. riksdagsman Magnusson i Kalmar att fackföreningsrörelsen tyckte bra om lagen. Det föranledde förtroendemannen i Sv. Typografförbundet, Sigvard Cruse, att i ett anförande ta fullständigt avstånd från sin partivän. Hr Cruse sade bland annat följande:

»Vi ha blivit mer och mer övertygade om att kollektivavtalslagen ensidigt riktar sig mot arbetarklassen och är ett svårt hinder i fackföreningarnas strävan att försvara sina medlemmar. Det kanske mest ödesdigra är den väldiga betydelsen den ger paragraf 23 i arbetsgivarnas händer. Tack vare kollektivavtalslagen blir paragraf 23 ett medel för att beröva arbetarna all rätt. Lagen bör bort och det bör skapas en stark opinion härför.»

Det är naturligtvis ingen svårighet att vederlägga det ovederhäftiga påståendet, att fackföreningsfolket är intresserat av att behålla dessa lagar. Arbetarna ha nu tillräcklig erfarenhet av denna lagstiftning, som ensidigt riktar sig mot arbetarnas organisationer. Vi tillåta oss att citera ur en del artiklar från den fackliga pressen, vilka klart och tydligt karakterisera kollektivavtalslagen och lagen om arbetsdomstol som typiska klasslagar. Tidningen Metallarbetaren skriver:

»Arbetsdomstolens verksamhet har därför kommit att uppvisa de mest egendomliga resultat. Det har blivit en förunderlig balansgång mellan ett kollektivavtals olika paragrafer och moment, bestämmelser tillkomna under den hårdaste press utifrån och inifrån, bestämmelser hopskrivna av tröttkörda förlikningsmän och kommissioner och under svåraste tvång godkända av arbetareparten.

Att giva en på detta ömtåliga område tillkommen lag ett i verklig mening socialt innehåll hade varit en i anda och sanning samhällsgagnande uppgift. Tyvärr blev det icke så. Det blev i stället ett slags vanligt, juridiskt dussinförfarande av allbekant slag. Lagen om kollektivavtal och Arbetsdomstolen utgår helt trankilt ifrån, att parterna äro likställda. Kan något vara oriktigare så länge nuvarande förhållanden på arbetsmarknaden råda?

Som det nu blivit har arbetsgivareparten förbehållslöst tillerkänts rätten att handla efter behag under avskedshot, medan arbetarna vid risk att stånda till ansvar inför Arbetsdomstolen icke ens kunna lägga två strån i kors till skydd häremot.

Låt oss konstatera, att icke bara lagstiftningen har sina konsekvenser. Lagtolkningen har också sina; fullständigt oförutsedda och ödesdigra till sina verkningar.

Men så kan det gå, när juristernas stela fingrar stickas in i en ömtålig mekanism.»

Även Textilarbetarförbundet har haft samma sorgliga erfarenheter från Arbetsdomstolen. I Göteborg blev en avdelningsordförande avskedad, liksom tidigare varit fallet med en annan ordförande. Styrelsemedlemmar trakasserades, men ingenting kunde åtgöras, därför att kollektivavtalslagen och Arbetsdomstolen stodo hindrande i vägen. Flera dylika fall ha påtalats men utan rättelse.

Textilarbetaren skriver:

»Genom kollektivavtalslagen berövades arbetarna strejkrätten vid 'rätts-tvister'. Det är på grund härav som arbetsidan i de flesta fall icke kan vinna rättelse, även om uppenbara orättvisor föreligga.

— — — En arbetsgivare kan nästan alltid maskera sina kränkningar av föreningsrätten, och möjligheterna att på juridisk väg erhålla rättelse äro minimala, då det för motparten är synnerligen svårt att åstadkomma bevisning. — — — Tidigare — innan lagen tillkom — fanns strejkrätt under avtalstiden, och med denna rätt som påtryckningsmedel kunde ett effektivt skydd mot orättvisa avskedanden erhållas. Numera saknas denna rätt.»

Transportarbetaren skriver:

»Trots allt detta finnes det likväl personer inom vår rörelse, visserligen ett fåtal, vilka anse kollektivavtalslagen och Arbetsdomstolen vara institutioner värda att slå vakt om. På borgerligt håll har man t. o. m. fått den vilseledande uppfattningen att denna lag och den därpå grundade Arbetsdomstolen vore populärt uppskattade. Denna föreställning kan endast brytas genom det att den socialdemokratiska riksdagsgruppen demonstrativt påyrkar klasslagens och Arbetsdomstolens avskaffande. Med riksdagens nuvarande sammansättning förefinnes visserligen ingen utsikt att vinna resultat, men en allvarlig demonstration är ingalunda betydelselös.»

Med vad vi här citerat ur fackföreningspressen framgår, att inte enbart arbetarna äro missnöjda med lagstiftning mot fackföreningarna, utan t. o. m. rätt konservativa fackföreningsledare anse i dag att lagen är till fördärv för arbetarna.

Det finns otaliga exempel att peka på, som bevisa kollektivavtalslagens och arbetsdomstolens klassinnehåll. Under år 1934 verkställde arbetsdomstolen 189 domar. I fjorton av dessa domar utdömde domstolen 54,725 kronor i böter från fackföreningar och enskilda medlemmar av fackorganisationerna, under det att arbetsköparna som dagligen bryta avtalen i allmänhet kommit undan med mindre bötessummor, eller har domstolen uttalat »att fackföreningens och arbetarnas anmälan ogillas».

Under 1935 har även ett flertal typiska klassdomar fällits av arbetsdomstolen. Vid flera tillfällen ha murarna i Stockholm varit instämnda. I ett fall anmälde en ingenjör Wiegandt ett antal arbetare för att de skulle ha »maskat» i arbetet. Som bevis inkallade han en del vittnen. Ett av dessa vittnen berättade, att han fört dagbok över hur lång tid arbetarna hade behövt för att klättra upp på byggnadsställningarna, en fru hade sett arbetarna sitta på

ställningen, och en polis hade gjort samma iakttagelser. Arbetsdomstolen dömde 11 murare att böta 2,200 kronor.

Utslaget är prejudicerande på annat sätt. I det fall det här är fråga erbjödos arbetarna sådana ackordspriser, att de på intet sätt kunde acceptera dessa, varför arbetet enligt avtalets bestämmelser utfördes efter timpenny. Efter det nu skapade prejudikatet står alltså den möjligheten till buds för arbetsköparna att med arbetsdomstolens hjälp pressa arbetarna att godtaga de ackordspriser, som arbetsköparen behagar erbjuda. Om de vägra, så följer angivelse till arbetsdomstolen om att arbetarna »maskar». Det gäller då för arbetarna att juridiskt bevisa, att de tagit ut sina sista svettddroppar. I det fallet det här är fråga om hänvisade arbetarna till det utförda arbetet såsom varande vittne nog till att så skett. Provmätning av arbetet hade också företagits, och mätningen visade, att ingen som helst anledning till anmärkning kunde föreligga.

Av vad vi här ovan anfört framgår, att kollektivavtalslagen och lagen om arbetsdomstol äro redskap i arbetsköparnas händer och således utgöra ett hinder för arbetarna att gent emot sina arbetsköpare tillvarataga sina ekonomiska intressen. Vidare att dessa lagar har folkflertalet mot sig, då den svenska fackföreningsrörelsen i dag omsluter över 700,000 medlemmar. Det föreligger alltså en tillräckligt stark motivering för att avskaffa nämnda lagar, varför vi föreslå,

att riksdagen beslutar upphäva den av 1928 års riksdag beslutade lagen om kollektivavtal.

Stockholm i januari 1936.

Hilding Hagberg.

J. H. Brädefors.